

במדינה

העם

גימגום מונומנטלי

לבטא את תחושתו במעשים, בהפגנות, בער צומות ובשאר הסימנים החיצוניים של התעוררות ספונטנית, העשויה לגדול במ- הירות של כדור-שגל.

ברגע זה באה הידיעה על מחלת ראש- הממשלה, וקטעה את התהליך בראשיתו. תחילה סברו רבים כי זוהי מחלה מבור יימת, מפני שבטבר ברגע כזה מחלה לבי- עליה, אך כשנתבר כי זוהי מחלת אמי- תית, ואף חמורה מן ההודעות הראשונות (ראה להלן), השתררה מבוכה.

המציאות מורה יותר מאשר הספרות, "אומר פיתגם אנגלי, והשבע כולו מוכיח זאת. היה זה שבוע דרמטי, שלא בוים בידי איש. אך גם במאי מוכשר מאד לא יכול היה לביים בצורה משכנעת יותר סדרת-אירועים כזאת — החל בכינוס הר- ישיבה הדרמתית של הממשלה, וכלה בני- פילת ראש-הממשלה למישב.

השאלה הייתה מהו גתה מחלתו של בגין פסקו-ממושך לממשלה זו, או שהחל תהליך של הידרדרות, ששוב אי-אפשר להפסיקו. יתכן כי בסופו של דבר יתברר, כי השבוע נפלה ממשלת הליכוד — אם כי היא ממשיכה עדיין להתגלגל במידרד.

ראש הממשלה

דוקטור על המירקט

כמו אריה נאור

מצטיין ד"ר אסא הראל

באופטימיות שופעת

ובאי-אמינות טוטאלית

אילו ניסה מנהל-ליהוק לצמוא מהדורה רפואית של אריה נאור, מוכיח הממשלה ודוברת, היה בוחר בד"ר אסא הראל, מנהל בית-החולים הדסה בירושלים.

השבוע, כאשר אשפו מנחם בגין בבית- חולים זה, הפך הראל אורח קבוע על המסך (ששינה את שמו, החל בשבוע זה, על פי הוראת מוסדות-הלשון, והנקרא עתה "מירקט"). כמו נאור הממושקף, הצטיין גם הראל הממושקף בהופעה נעימה, בי- חייכנות בלתי-פוסקת, באופטימיות שאינה יודעת גבול, בתשובות המקניות ובאי- אמינות טוטאלית.

פלוויזיה בלי לראות. ביום החמישי בערב בישר הראל לציבור כי מנחם בגין אינו חולה כלל. הוא חש באי-נוחות מסר יימת, ונסע בכוחות עצמו לבית-החולים. הוא נכנס בו על רגליו, ואושפף בחדר שיש בו טלוויזיה. הוא ישוחרר למחרת היום. חוץ מזה "מתלוצץ מר בגין על הרופ- איס".

באותו רגע ידע ד"ר הראל, כי אין כל סיכוי שבגין ישוחרר למחרת היום, שאינו רואה, ושהוא סובל מתופעות מדאגות (ראה עמוד 35). קשה להאמין כי לא ידע או כי בגין סובל מטרומבוזה במוח.

חכם — היכן? כעבור 24 שעות הופיע הדוקטור הטוב שוב על המירקט. שוב חיך, שוב שפע אופטימיות, שוב היו בפיו בשורות מרגיעות. אלא שלא היה כל קשר ביניהן ובין הבשורות של אמש.

בגין, כך סיפר הדוקטור, סובל מחסס קטנטן בעורק. הוא לא אמר להיכן ה- עורק, והמראין, חיים יבין, גם לא שאל אותו משום-מה שאלה מכרעת זו. אף שהחסס לשיחה את המילה "טרומבוזה".

החסס, כך אמר הרופא, אינו במצב דינאמי. ראש-הממשלה יישאר בבית-החולים עשר- רה ימים עד שבועיים. הוא במצב מצויין. חוץ מזה "מתלוצץ מר בגין עם הרופ- איס".

"בדתי-דינאמי" — מתי? גם הודעה זו העלימה פרטים חיוניים. אמנם, רופא מדופלם יכול היה להסיק מתיאור זה את מסקנותיו, אך לעיני הציבור צויירה תמונה בלתי-הימנה.

ביום ההמשך בוקר הודיע הרדיו, כי עתה "החסס בעורק של ראש-הממשלה נמצא במצב בלתי-דינאמי". ניתן היה לה- סיק מכך כי הודעתו של ד"ר הראל, 36 שעות לפני כן, שבה הודיע את אותו הדבר, הייתה לפחות מוקדמת.

הגישה כולה מזכירה את הודעותיהם של רופאי-חצר של מלכים בימי-הביניים. היא מגלה יחס של התנשאות כלפי הציבור, המוהזק כעדתי-לידים. שאין לספר לו את האמת ביכלל, או רק טיפין-טיפין, כדי לה- כינו בעדינות. חוץ מזה מתלוצץ בגין עם הרופאים.

לפתע הבין הציבור

כולו כי גורל

המחנה מופקד בידי

עסקנציקים עזובים

בשיא ימי החרדה, שקדמו למילחמת ששת-הימים, נשא ראש-הממשלה ושרי הביטחון נאום לאומה. אשכול דיבר בשי- דור חי, אחרי שסירב להקליט את דבריו מראש.

ברגע האחרון הוכנסו בנאום שינויים. אחד הפסוקים שהוחלפו לא נמחק כראוי. כשהגיע אשכול לפסוק זה, לא ידע כיצד להמשיך, והחל מגמגם.

ביגלל פרט חסר-ערך זה הוכרז אשכול לשנות את מילכנה ממשלתו. למסור את תיקי-הביטחון עטוריה-התהילה למשה דיין, ולצרף את מנחם בגין ועמיתיו לממשלה. הגימגום גרם לזעזוע ציבורי. הזעזוע הוליד תנועה המונית, ספונטנית ברובה, שתבעה את הפקדת ענייני-הביטחון בידיים אחרות. אי-אפשר היה לעמוד בפני "נשות וינדור העליונות" — הפגנת נשים שתבעה את הפקדת הביטחון בידי דיין.

כך גרם גימגום של חלקיק של שניה למיפנה ההרתוצאות. יתכן כי עצם הישיבה של ישראל בשטחים שכבשה, וכל הנובע מכך כיום, היא תוצאה של הרכב הממשלה שקמה כתוצאה מהגימגום.

ויראה העם ויחרד. השבוע התרחש לעיני הציבור הישראלי גימגום אחר, הר- עשוי לגרום לתוצאות דומות.

היה זה גימגום בולט עוד יותר. כי את מקום הרדיו תפסה בינתיים הטלוויזיה, שכוחי-החדירה שלה לתודעת צופיה גדול פי-כשר אומה. את הגימגום של אשכול רק שמעו. את הגימגום של ממשלת-בגין ראה העם כולו השבוע כמו עיניו.

ישיבת-החירום הדרמתית של הממשלה — שתיכנס להיסטוריה כשיבת "ההר הור- ליד עכבר" — יזעזעה את הציבור יותר מכל אירוע אחר הקשור בממשלה זו. לא גרם לכך הנושא. המטרה אשר לה יועדה הישיבה — ביטול הסובסידיות על מיצרי-סוד — בודאי לא הייתה פופר- לרית. גם בין הכלכלנים הרציניים, הדיעות על נושא זה חלוקות (ראה עמוד 37). ואף כי הדבר נוגע לכל בית בישראל, רגיל האזרח הישראלי להשתמש מוויכוחים כל- כליים, בטענה ש"אני לא מבין בזה", או ש"ענייני כלכלה משעממים".

בראש פלוזיה. במיקרה זה הייתה הצורה חשובה יותר מאשר התוכן. הכינוס הבהול, הצפייה הדרוכה והתוצאה העגומה החדירו לציבור, במכה אחת, את ההכרה כי הממשלה שלו אינה מתפקדת.

ככל שנודעו פרטים נוספים, בעיקבות ההאשמות ההרדיות של עת-השרים המבור- הלת, החרפה הכרה זו. לשיא הגיע שרי האוצר, שימחה ארליך, כאשר טען כי פקדיו מסרו לו מראש מיספרים כוזבים, וכי רק דקות מעטות לפני ישיבת הממשלה נמסרו לו המיספרים האמיתיים על המחל- רים הצפויים של המיצרכים. אחרי ביטול הסובסידיות.

היה זה גילוי מדהים. אי-אפשר היה לה- עלות על הדעת שפינחס ספיר המוח היה זקוק למידע של פקידים, כדי לחשב בי- ראשו, תוך שניות, את מחירו של כל מיצרך אחרי ביטול סובסידיה שניתנה לו. לחוג המצומצם של פקידים בכירים, חבריי-כנסת וראשי העילית הפוליטית של המדינה, ידוע זה מכבר כי ממשלת ישראל מורכבת מאפסים, וכי מילבד ראש-הממ- שלה, שרה-ביטחון ושר החוץ אין בה איש העולה — במיקרה הטוב ביותר — על הר- בלגוניות האפורה מבחינה שיכלית ואי- טלקאפולית.

אך מפני הציבור הרחב נעלמה עד כה אמת זו. דאגו לכך אנשי התיקשורת והפירסומת.

השבוע הבין הציבור לפתע, כי גורל המדינה מופקד בידי חבורה מיקרית של עסקנציקים, שהיו מתקשים בניהול חנות. בדרך-שגל. אילו ניתן לתגובות הצי- בוריות להתפתח באופן חופשי, יתכן מאד שהיתה נולדת השבוע תנועה ספונטנית גדולה להחלפת הממשלה. בתוך המיפלגה הליברלית החלה תסיסה עמוקה. במיפלגות האחרות גבר אי-השקט. הציבור היה מוכן

כהן-אורגד, הפרופסור יוסף ("יוסקה") רום וכמובן אריק שרון.

הגבות

של שמיר

עומת אלה תומכים בוויצמן שיבעה חבריי-כנסת: סגנו של וויצמן במישרד- הביטחון מרדכי ("מוטקה") ציפורי, שר דויד לוי, תומכו הנלהב ביותר של וויצמן, חיים קופמן, יושבראש המועצה המקומית קריית-מלאכי, החייב את קידומו הפוליטי לוויצמן, משה קצב, איתן ליבני, חיים קורפו והח"כ הדרוזי עמאל נאסר-אל-דין. שלוש הנהגות חבריי-כנסת עדיין לא קבעו עמדה: מאיר כהן מחיפה, דב שלונסקי וסגן שר יורם ארדור, אם כי ארדור נוטה לתמוך בוויצמן מאשר בכלל מועמד אחר ששמי הועלה בשבוע האחרון.

השניים אשר ינסו להתמודד נגד וויצמן יהיו יושבראש הכנסת, יצחק שמיר, ו יושבראש ועדת-החקוץ-והביטחון, משה ארנס. בשמיר תומכים תמיכה מוחלטת מילוא, שטרן ודקל. את אלה מצטרפת תמיכתם של אנשי חטיבת לעם בליכוד, ויש להניח כי גם גאולה כהן ומשה שמיר יתמוכו בו. לארנס מובטחת בינתיים תמי- כתם של אריק שרון, יגאל כהן-אורגד ויוסף רום.

יחסו של וויצמן עם ארנס, לפחות על פני השטח, ידידותיים, ואם ארנס יצטרך לוותר על מועמדותו, הוא יעביר את הר-

כדי שחבריו של ארליך במיפלגתו לא יטר- פדו אותה.

אולם עתה, לאחר המשבר האחרון, נראה כי יערך מסע מורדו לאחד את כל מיפלגות הליכוד. כבר בביקורו הראשון של ארליך אצל ראש-הממשלה המאושפז בבית החולים, היה נושא השיחה היחיד: איחוד מיפלגות הליכוד. הוחלט ביניהם שמיד עם החלמתו של בגין, יטילו את כל כובד מישקלם כדי לבצע את האיחוד.

בינתיים קיבל גם מנהיג לעם, יגאל הורביץ, רמו מבגין לפעול בכיוון זה. הורביץ מעוניין באיחוד מיפלגות הליכוד. איחוד כזה יציב אותו בחמישיה הפיתחת את רשימת הליכוד לכנסת הבאה, בעוד שללא איחוד הוא מנהיגה של קבוצת קטנה ושולית, בת ארבעה חבריי-כנסת בלבד.

מי יהיה

היורש?

ליכוד, ובעיקר בחרות, יודעים כי משבר-ארליך מתגמד לעומת הסכנה הצפונה במחלתו של בגין. הכל מקווים, אמנם, כי בגין יתגבר על מחלתו. כפי ש עשה כבר פעמים מיספר בשלוש השנים האחרונות, ויוכיח את אמיתות התיאוריה האורמת שמנהיג, ככל שהיה חולה, ברגע שהוא תופס את השלטון, הוא אחוז גם בפוליסת בריאות מקיפת.

מועמד ותיקי חרות עם ראש-הממשלה גבות עבותות

תומכים בו לוויצמן. לעומת זאת, היחסים בין וויצמן לשמיר אינם מן המעולים. שניהם נטע זר בחרות, וויצמן בא מצדו לשמיר היה איש לח"י. שמיר לא יסלח אף פעם לוויצמן על ההתבטאות "מפורז- סמת שלו לגבי גבותיו העבותות של שמיר, כפי שהופיעו בספר על מטה הבחירות של הליכוד, אותו פירסם אלכס אנסקי.

להכין

את היורש

המיפלגה הליברלית תתמוך כולה בוויצמן. תתנגד בצורה חריפה לשמיר בעל הדיעות הניצנות, ותסכים בלית בריר- רה עם ארנס. לעם תרצה בשמיר ותסתפק בארנס. מרבית חברי הכנסת של המפד"ל יתמוכו בוויצמן מלבד בודדים, ואולי רק אחד, ח"כ חיים דרוקמן, איש גוש אמונים, שיתנגד לו ויכריע את שמיר או את ארנס.

אך לוויצמן נשקפת סכנה ממקור אחר לגמרי, אם יחלים בגין במידה כזו, שיצליח לאחות בחואר ראש-הממשלה, אם כי גם לו יהיה ברור שלא יוכל לכהן קדנציה נוספת. ידאג כבר עתה להכריז על יורשו, כיצחק שמיר. פרק זמן של שנתיים יאפ- שר לבגין להפעיל את כל השפעתו וסמ- כותו הן על אנשי מיפלגתו והן על הלי- כוד, להכריז בשמיר כמנהיגה הבא של המיפלגה וכמועמד לראשות הממשלה.

יוסי ינאי